

Mitigatie- en uitvoeringsplan Steenuil

Uitbreiding Kerkwijk en Meursweg in Didam

In opdracht van gemeente Montferland

Colofon

Rapportnummer	: 1872
Projectnummer	: 3206
Opdrachtgever	: Gemeente Montferland
Contactpersoon	: Mevr. R. Meiland
Opdrachtnemer	Staring Advies Jonker Emilweg 11 6997 CB Hoog-Keppel 0314 641910 info@staringadvies.nl www.staringadvies.nl IBAN NL87 RABO 03 88 40 73 44 Btw nr. NL8076.79.616.B01 KvK 09100544
Auteur(s)	: Ing. R. Boerboom
Controle	: S.J.J. Wamelink
Status	: Definitief
Datum	: 04-06-2018
Foto voorblad	: Omgeving Meursweg (foto: R. Boerboom)
Wijze van citeren	: Boerboom, R., 2018. Mitigatie- en uitvoeringsplan steenuil, Uitbreiding Kerkwijk en Meursweg in Didam. Staring Advies, Hoog-Keppel.

Eigendom

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever. Het rapport blijft eigendom van de opdrachtgever. Niets uit dit rapport mag worden veeleevoudigd en/of openbaar gemaakt worden d. m. v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Eigendom

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde natuurwet- en regelgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Staring Advies accepteert daarom op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van eventuele beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Staring Advies uitgevoerde onderzoek neemt. Staring Advies is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Staring Advies; opdrachtgever vrijwaaert Staring Advies voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Kwaliteitszorg

Staring Advies is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het Netwerk Groene Bureaus is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus. Het Netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoud

Colofon	1
Inleiding	3
Projectomschrijving en activiteit	4
NAW-gegevens.....	4
Ingetekende topografische kaart	6
Doel en belang van de activiteiten.....	7
Resultaten van de inventarisatie	8
Aanwezige beschermde soort(en).....	8
Aanwezige voortplantings- of vast rust of verblijfplaats(en).....	8
Omvang van de populatie	9
Beschrijving netwerk.....	10
Omgevingscheck.....	10
Maatregelen	11
Algemene maatregelen en voorschriften	11
Mitigerende maatregelen	11
Compenserende maatregelen.....	13

Inleiding

Bij een ruimtelijke ontwikkeling verlangt de huidige wetgeving een gedegen onderzoek naar flora en fauna in verband met de zorgplicht die de Wet natuurbescherming een plannenmaker oplegt. Uit de resultaten van een gericht natuuronderzoek, betreffende het plangebied 'uitbreiding Kerkwijk en Meursweg in Didam', is gebleken dat zich vlak bij het plangebied een vaste verblijfplaats van de steenuil bevindt. Deze vaste rust- en verblijfplaats ligt buiten het plangebied en blijft behouden. Door het realiseren van de geplande woningbouw gaat echter een gedeelte van het leefgebied van de steenuil verloren en wordt (tijdelijk) verstoord.

Ter behoud van de lokale populatie en bescherming van individuen dient voor deze jaarrond beschermde vogelsoort een activiteitenplan opgesteld te worden. In dit activiteitenplan is aangegeven op welke wijze de uitvoering van de werkzaamheden kan worden aangepast om negatieve effecten op de steenuil te verminderen of te voorkomen. Voorliggend mitigatie- en uitvoeringsplan, beschrijft de wijze waarop negatieve effecten op de steenuil concreet voorkomen kan worden. Het mitigatie- en uitvoeringsplan vormt een samenvatting van de mitigerende maatregelen die voor deze soort genomen dienen te worden en uitgebreid beschreven staan in het activiteitenplan. Tijdens de werkzaamheden dient een logboek bijgehouden te worden waarin de toegepaste mitigerende maatregelen worden beschreven (onder andere datum, locatie werkzaamheden en verrichte handelingen). Ook dient op de plaats van uitvoering altijd een exemplaar van het mitigatie- en uitvoeringsplan aanwezig te zijn.

Projectomschrijving en activiteit

NAW-gegevens

Adres: Kerkwijk en Meursweg
Plaats: Didam
Gemeente: Montferland
Provincie: Gelderland

Factuurgegevens opdrachtgever

Gemeente Montferland
T.a.v. mevr. R. Meiland
Bergvredestraat 10
6942 GK Didam

Beschrijving plangebied

Plangebied Kerkwijk

Het plangebied is gelegen in de gemeente Montferland, ten zuiden van de woonkern Didam (zie figuur 1). Het plangebied bestaat in de huidige situatie uit enkele agrarische graslandpercelen en enkele smalle bermen. Opgaande begroeiing is niet aanwezig in het plangebied (zie figuur 2). Aan de zuidzijde, langs de Ruigenhoek, ligt een bredere berm met een wadi. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 6 hectare.

Het plangebied ligt ingesloten tussen de Nieuwe Meursweg aan de noordzijde, de Dijkestraat aan de oostzijde, de Ruigenhoek aan de zuidzijde en de Scholtenstuk en Ruige Huilakker aan de westzijde. Het plangebied grenst daarbij deels aan woonerven en deels aan de openbare weg. De omgeving van het plangebied bestaat verder uit de bebouwde kom van Didam, enkele braakliggende terreinen, agrarische percelen met enkele verspreid liggende boerderijen, de spoorlijn Arnhem-Winterswijk en verschillende wegenstructuren (zie figuur 1 en 2).

Plangebied Meursweg

Het plangebied bestaat uit een onbebouwd perceel aan de zuidzijde van de bebouwde kom van Didam (zie figuur 1). Het plangebied heeft een oppervlakte van ongeveer 2.950 m². Het betreft een extensief beheerd en deels verruigd graslandperceel zonder opgaande beplanting. Rondom het perceel is wel opgaande begroeiing aanwezig in de vorm van struweel, hagen en enkele bomen. Aan de zuidzijde grenst het plangebied aan de Meursweg, aan overige zijden grenst het plangebied aan particuliere percelen met veel opgaande begroeiing en tuinbeplantingen (zie figuur 2).

De omgeving van het plangebied bestaat uit de bebouwde kom van Didam, de spoorlijn Arnhem – Winterswijk, de rijksweg A12 en het buitengebied 'Oud-Dijk', met een afwisseling van agrarische percelen, verspreid liggende bebouwing en infrastructuur.

Omschrijving activiteiten en werkzaamheden

Op de locaties Kerkwijk en Meursweg zal woningbouw plaatsvinden. In de huidige situatie zijn beide plangebieden onbebouwd en bestaan uit agrarisch grasland (Kerkwijk) en een verruigd grasland (Meursweg). Uiteindelijk zullen de gronden bouwrijp gemaakt worden voor woningbouw en zullen vervolgens infrastructuur, riolering, nutsvoorzieningen etc. aangelegd worden. Het betreft het realiseren van circa 100 woningen in het deelgebied 'Kerkwijk' en circa 10 woningen in het deelgebied 'Meursweg'.

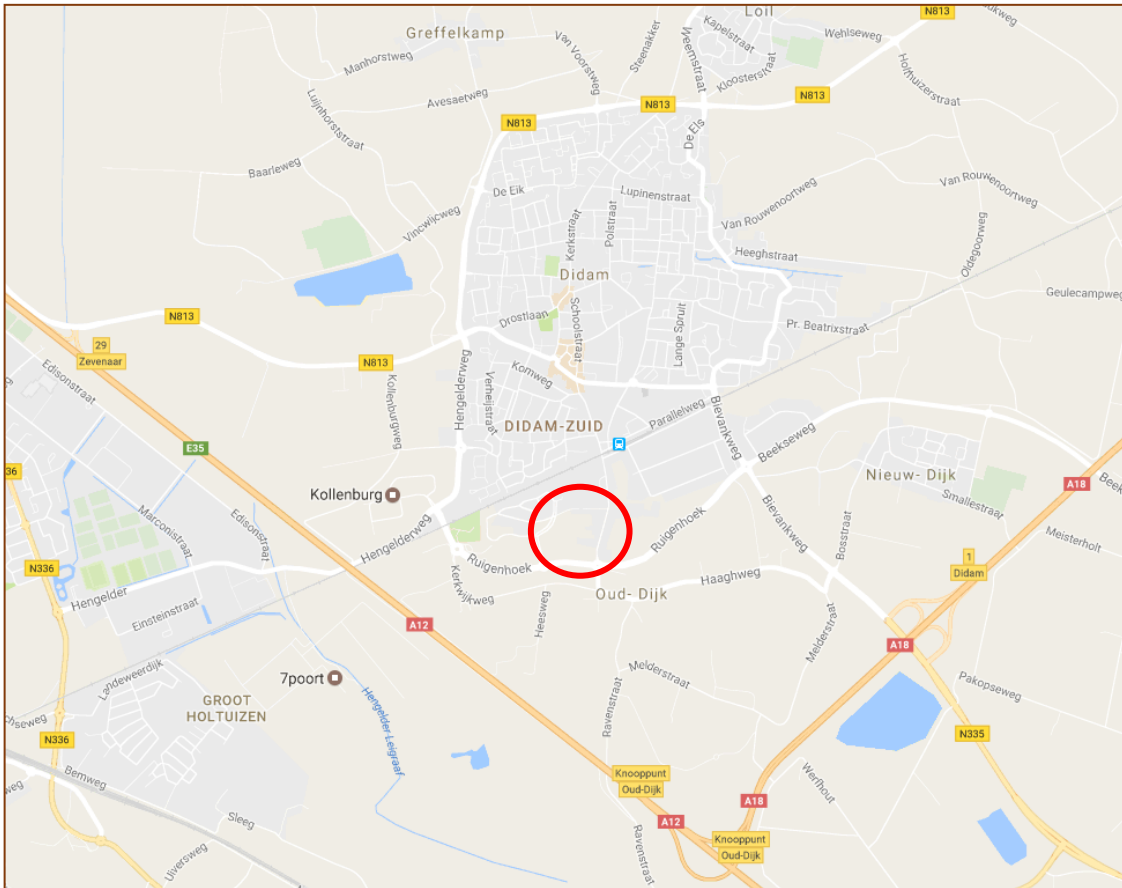
In het inrichtingsmodel voor de geplande woonwijk Kerkwijk blijft een groenstrook aan de zuidzijde (wadi) en enkele graslandpercelen aan de noordzijde van het plangebied behouden. De open ruimte aan de noordzijde van de geplande woningbouw valt buiten het plangebied. Het huidig gebiedsgebruik wordt hier voortgezet. In het inrichtingsmodel wordt in en langs de nieuwe woonwijk bomen aangeplant en is er ruimte voor openbare groenstroken (zie figuur 1).

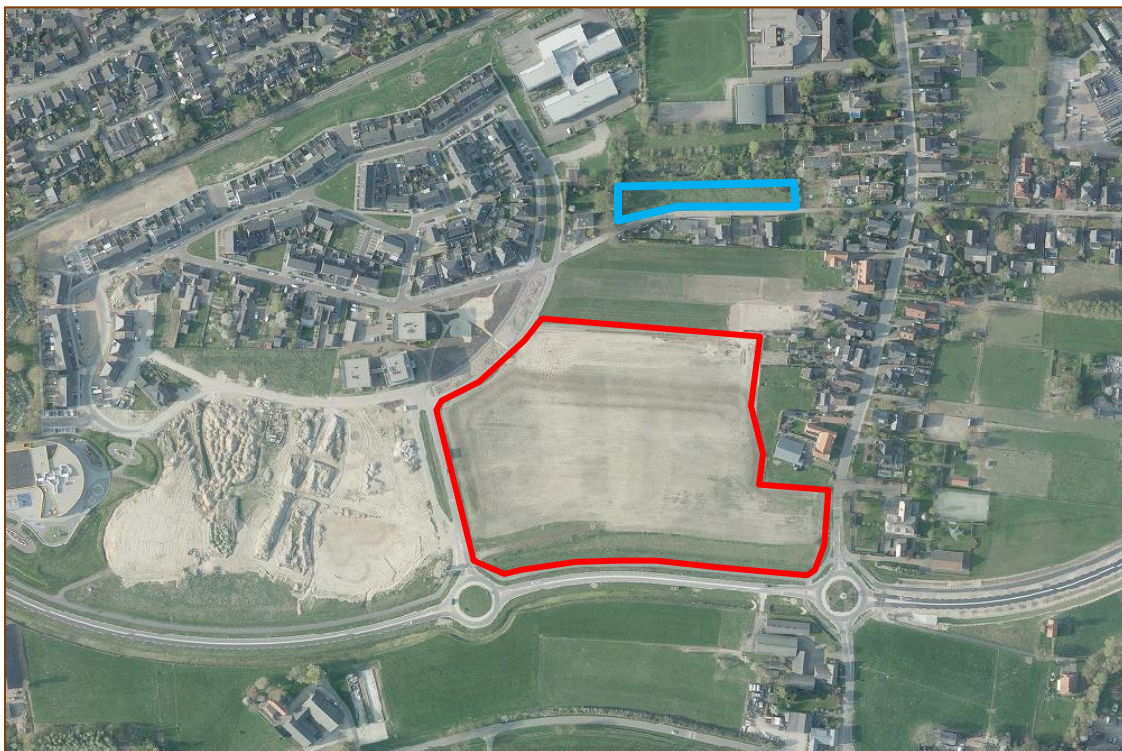
Figuur 1. Inrichtingsmodel plangebied Kerkwijk.

Ingetekende topografische kaart

Figuur 2. Ligging van het plangebied (rood), bron: Google Maps (2016).

Figuur 3. Luchtfoto van het plangebied Kerkwijk (rood) en Meursweg (blauw), bron: Provincie Gelderland (2016).

Doel en belang van de activiteiten

Al enige jaren is de nieuwbouw woonwijk Kerkwijk in Didam in uitvoering. Tijdens de crisis is het bouwtempo verlaagd en is besloten om niet voor heel Kerkwijk het bestemmingsplan te wijzigen. Hierdoor is een deel nog bestemd als agrarisch. Inmiddels trekt de woningmarkt aan en moet ook voor het laatste deel van Kerkwijk een juiste bestemming geregeld worden. Om die reden dient een nieuw bestemmingsplan te worden opgesteld voor het nog te bebouwen deel (fasen V, VI en VII).

Planning en onderbouwing van de activiteiten

De periode van de werkzaamheden wordt zo veel mogelijk afgestemd op de ecologie van de steenuil. Er kan voor de steenuil echter geen gunstige periode worden aangegeven om de activiteiten uit te voeren. Bij activiteiten die effect hebben op het leefgebied van de steenuil, zoals bouwwerkzaamheden in het kader van de beoogde woningbouw, moeten de activiteiten plaatsvinden in de periode augustus tot en met januari, dat wil zeggen buiten het meest kwetsbare deel, namelijk de periode van de voortplanting.

Door de omvang van de ruimtelijke ontwikkelingen is het echter niet mogelijk om volledig buiten het broedseizoen van de steenuil te werken. De bouwwerkzaamheden dienen daarom ruim voor aanvang van het broedseizoen (voor 1 januari) gestart te worden, zodat er enige gewenning optreedt. Dit geldt met name voor de kavels in de directe omgeving van de verblijfplaats (het oostelijk deel van plangebied Kerkwijk). En er zijn extra mitigerende maatregelen noodzakelijk.

Foto 1 t/m 4. Geschikt leefgebied steenuil in het plangebied en de directe omgeving van de verblijfplaats.

Resultaten van de inventarisatie

Aanwezige beschermde soort(en)

Tijdens het gericht steenuilonderzoek in de periode 15 februari tot en met 15 april 2017 is in het onderzoeksgebied en de directe omgeving de volgende jaarrond beschermde vogelsoort aangetroffen:

- Steenuil

Aanwezige voortplantings- of vast rust of verblijfplaats(en)

Tijdens gericht onderzoek in de periode 15 februari tot en met 15 april 2017 is van de aangetroffen steenuil, **net buiten het plangebied**, de volgende voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats aangetroffen:

- Nestplaats

Binnen de plangebieden Kerkwijk en Meursweg bevinden zich een aantal marginaal geschikte en optimaal geschikte foerageergebieden voor de steenuil. Ook in directe omgeving van de verblijfplaats, buiten het plangebied, is geschikt leefgebied voor de steenuil aanwezig door de kleinschalige afwisseling tussen dierenweiden, gazons, bermen, fruitboomgaarden, bebouwing en opgaand groen (zie foto 1 t/m 4). Ook percelen ten oosten van de Dijksestraat en ten zuiden van de nieuwe rondweg worden vermoedelijk door de steenuil gebruikt als foerageergebied. Marginaal geschikt en ongeschikt als foerageergebied zijn de aanwezige infrastructuur, bebouwing en monotone agrarische graslanden.

Omvang van de populatie

Binnen de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden is één territorium van de steenuil aanwezig. In de omgeving van het plangebied bevinden zich nog verschillende bezette territoria. Deze bevinden zich allen in het buitengebied ten zuiden van de bebouwde kom van Didam, waar het landschap bestaat uit een afwisseling van verspreid liggende woonerven, fruitbomen, extensief beheerde graslanden (paardenweides) en intensievere agrarische percelen. Tijdens eerder gericht onderzoek (Econsultancy, 2013) zijn territoria vastgesteld aan de Haaghweg, Korte Klauwenhof, Fluunseweg, 't Slag en de Kerkwijkweg. Deze territoria bevinden zich buiten de invloedssfeer van de geplande woningbouw in het plangebied (zie figuur 5).

Legenda

- Nestlocaties steenuil
- territoria
- Plangebied
- ▭ Kerkwijk
- ▭ Meursweg

Figuur 5. Territoria steenuil in de omgeving van het plangebied.

Beschrijving netwerk

Door aan te geven welke delen van het plangebied en de directe omgeving in welke mate in potentie geschikt zijn voor de steenuil is de verspreiding, de omvang, de dichtheid en kwaliteit van het leefgebied van de steenuil in beeld gebracht worden (zie figuur 5 en 6). Door het uitvoeren van een omgevingscheck is in kaart gebracht welke uitwijkmogelijkheden de steenuil heeft om in de omgeving zelf nieuwe roestplaatsen en foerageergebieden te vinden en welk effect de uit te voeren activiteit heeft op de gunstige staat van instandhouding van de steenuil. Tijdens de omgevingscheck zijn, met uitzondering van de verblijfplaats aan de Dijksestraat 38a, geen andere verblijfplaatsen van de steenuil vastgesteld rondom het plangebied. In de ruimere omgeving van het plangebied bevinden zich wel verschillende territoria van de steenuil (bron: NDFF en Econsultancy, 2013).

Omgevingscheck

Binnen de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden is één territorium van de steenuil aanwezig. In de omgeving van het plangebied bevinden zich nog verschillende bezette territoria. Deze bevinden zich allen in het buitengebied ten zuiden van de bebouwde kom van Didam, waar het landschap bestaat uit een afwisseling van verspreid liggende woonerven, fruitbomen, extensief beheerde graslanden (paardenweides) en intensievere agrarische percelen. Tijdens eerder gericht onderzoek (Econsultancy, 2013) zijn territoria vastgesteld aan de Haaghweg 6, Korte Klauwenhof 3 en Fluunseweg 7. Deze territoria bevinden zich buiten de invloedssfeer van de geplande woningbouw in het plangebied (zie figuur 5).

Op basis van de ligging van de verblijfplaats van de steenuil en het huidige leefgebied wordt gesteld dat er na de realisatie van de woningbouw voldoende geschikt leefgebied overblijft voor dit territorium. Er hoeft niet in bezette territoria gemitigeerd te worden. Door de geplande woningbouw zal er geen sprake zijn van ruimtebeslag op een essentieel deel van het functioneel leefgebied. De functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaats is niet afhankelijk van het plangebied. Er is echter wel sprake van een afname van de omvang van het leefgebied.

Om het verlies aan foerageergebied te mitigeren wordt het overgebleven leefgebied versterkt te worden. Hiervoor is voldoende ruimte beschikbaar binnen het territorium. Een aantal elementen worden behouden en nieuw aangelegd om voor voldoende geschikt leefgebied te zorgen.

Maatregelen

Algemene maatregelen en voorschriften

- De werkzaamheden worden uitgevoerd na raadpleging en onder begeleiding van een deskundige ecoloog. Het mitigatie- en uitvoeringsplan wordt op voorhand besproken met aannemer/uitvoerder. Het mitigatie- en uitvoeringsplan is tevens op het werk aanwezig en kan te allen tijde aan het bevoegd gezag getoond worden.
- Voor de werkzaamheden wordt een logboek bijgehouden dat eveneens op verzoek aan het bevoegd gezag kan worden getoond.
- De achterliggende rapporten, waaronder het activiteitenplan, moeten eveneens altijd op het werk aanwezig zijn en aan het bevoegd gezag getoond kunnen worden.
- De uitvoerder is verantwoordelijk voor het correct uitvoeren van de voorschriften uit het mitigatie- en uitvoeringsplan.
- De algemene zorgplicht uit de Wet natuurbescherming dient in acht te worden genomen voor alle overige plant- en diersoorten die aangetroffen kunnen worden.

Mitigerende maatregelen

Voorafgaand aan de werkzaamheden te nemen maatregelen:

Periode van werkzaamheden

De periode van de werkzaamheden wordt zo veel mogelijk afgestemd op de ecologie van de steenuil. Er kan voor de steenuil echter geen gunstige periode worden aangegeven om de activiteiten uit te voeren. Bij activiteiten die effect hebben op het leefgebied van de steenuil moeten de activiteiten plaatsvinden in de periode augustus tot en met januari, dat wil zeggen buiten het meest kwetsbare deel, namelijk de periode van de voortplanting.

Door de omvang van de ruimtelijke ontwikkelingen is het echter niet mogelijk om volledig buiten het broedseizoen van de steenuil te werken. De bouwwerkzaamheden dienen daarom ruim voor aanvang van het broedseizoen (voor 1 januari) gestart te worden, zodat er enige gewinning optreedt. Dit geldt met name voor kavels in de directe omgeving van de verblijfplaats.

Extra verblijfplaatsen

Door de voorgenomen ingreep gaat de huidige verblijfplaats niet verloren. Er is alleen sprake van verstoring tijdens de bouwwerkzaamheden. Als tijdelijke uitwijklocatie (als dagrustplaats) worden minimaal 2 extra steenuilenkasten opgehangen binnen het territorium van de steenuil. De extra roestplaatsen worden binnen 350 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats geplaatst.

- **Steenuilenkasten.** De kasten dienen op een rustige plek (hoogte 2 tot 5 meter), het liefst waterpas op een liggende zware tak met achterzijde dichtbij de stam, geplaatst te worden. Ingang ongeveer zuidoost. Bij het plaatsen van een

steenuilenkast in een kaploods of in een schuur, hang hem dan minimaal 4 meter hoog, niet te diep in de schuur en ingang naar de open zijde. Wanneer gekozen wordt voor plaatsing aan de gevel van een schuur, mag de kast niet in de volle zon komen.

- Deze verblijfplaatsen dienen tijdig voor de bouwwerkzaamheden aanwezig te zijn om de dieren te laten wennen aan deze voorzieningen. Voor vervanging van een roestplaats geldt een gewenningsperiode van **3 maanden** voor de start van de sloop.

Tijdens de werkzaamheden

- Ter afscherming van de verblijfplaats aan de Dijkestraat 38a dient een tijdelijke of permanente (groene) afscherming aangebracht te worden. Dit kan bijvoorbeeld bestaan uit een klimopscherm, wilgentenen of aanplant van snelgroeiende soorten als elzen en wilgen. Als tijdelijke afscherming kan ook een kunstmatige oplossing in de vorm van bouwhekken met dicht donkergroen of zwart bouwzijl aangebracht worden.

Compenserende maatregelen

Om het overgebleven leefgebied te versterken worden een aantal groenelementen aangebracht, die voor steenuilen een meerwaarde hebben. Deze zijn in figuur 9 weergegeven.

- **Aanplant bomenrij**
- **Aanplant boomgroep**
- **Beheer als extensief grasland door maai-beheer**
- **Aanplant haag**
- **Behouden houten palen als uitkijkpost voor de steenuil**
- **Nestlocatie steenuil**

Figuur 9. Landschappelijke inpassing t.b.v. versterking leefgebied steenuil.

Aanplant bomenrij

Aan de zuidzijde van het plangebied Kerkwijk blijft een circa 25 meter brede strook onbebouwd. In de huidige situatie is hier een langgerekte wadi, met daarnaast de berm van de Ruigenhoek. Het voorstel is om hier een bomenrij met een lengte van circa 250 meter toe te voegen. Plantafstand 5-10 meter = circa 25-50 exemplaren. Deze aanplant dient voorafgaand aan de overige werkzaamheden gerealiseerd te zijn. Op termijn vormen de bomen een potentiële schuil- en nestlocatie voor de steenuil.

Aanplant boomgroep

In en aan de rand van de nieuw te bouwen Kerkwijk worden enkele boomgroepen aangeplant. De bomen kunnen fungeren als uitkijkpost/zitplaats en dagrustplaats voor steenuilen. Er wordt gekozen voor inheemse (en/of landschappelijk waardevolle) boomsoorten als linde, zomereik, beuk of witte paardenkastanje.

Aanplant heg/haag

Aan de noordrand van het plangebied Kerkwijk wordt grenzend aan de afrastering van naastgelegen paardenwei een heg/haag (lengte circa 200 meter) aangeplant. Deze heg/haag zal een afscherming tussen de woonwijk en het leefgebied van de steenuil vormen en daarnaast een extra voedselbron vormen. Ook wordt er een overhoekje ingeplant met bosplantsoen, in de noordwesthoek van het plangebied. Door de strategische ligging naast een paardenwei ontstaat hier, in combinatie met een extensief beheerde graslandstrook, een stukje verbeterd foerageergebied.

Extensief beheerd grasland

Twee stroken aan de rand van het plangebied Kerkwijk worden als extensief grasland ingericht en beheert. In deze stroken vinden steenuil voedsel in de vorm van regenwormen, insecten en muizen. Het wordt aanbevolen om deze stroken maximaal twee maal per jaar te maaien. Ook een centraal gelegen openbare groenstrook in de nieuwe woonwijk wordt als extensief grasland beheerd. Gezamenlijk hebben deze stroken een oppervlakte van circa 7000 m².

Behouden afrasteringspalen

Langs een paardenweide aan de noordzijde van het plangebied Kerkwijk worden de houten afrasteringspalen behouden, waardoor er voldoende uitkijkposten voor de steenuil gewaarborgd blijven.

Verkeersmaatregelen

Een toename van de verkeersintensiteit kan leiden tot verkeersslachtoffers onder de steenuil. De ontsluiting van de nieuwe woonwijk zal lopen via het bestaande wegennet. De maximum snelheid bedraagt hier 30 km per uur. Daarnaast zal de ontsluiting van de nieuwe woonwijk aansluiten op het bestaande wegennet ten zuiden van de verblijfplaats van de steenuil (zie figuur 10). Hierdoor is de kans op verkeersslachtoffers minimaal. Het optimale leefgebied van de steenuil bevindt zich hoofdzakelijk ten oosten van het plangebied. De inschatting is dat de toename van verkeer niet leidt tot een verhoogd risico op verkeersslachtoffers.

Figuur 10. Ontsluiting nieuwe woonwijk (rood) via bestaand wegennet (zwart), ten zuiden van de verblijfplaats van de steenuil (groen).

Staring Advies
Jonker Emilweg 11
6997 CB Hoog-Keppel
T 0314 641 910
info@staringadvies.nl